

OD POČETKA NA POČETKU

Tamara KALITERNA

„Mafija“ u Srbiji poslednje decenije 20. veka ne može da se poredi ni sa italijanskom, niti sa američkom ili latinoameričkom, iako ima elemente svake od njih

RAZLIKU OD ITALIJE, U KOJOJ JE MAFIJA OSNAŽENA zahvaljujući nemoći državnih institucija, u Srbiji je mafija, to jest udruženja „organizovanog kriminala“, kako je zvanično nazivaju, nastala uz podršku države u vreme režima Slobodana Miloševića. Ili, kako se slikovito izrazio Zoran Đinđić, premijer Srbije koga je mafija, što se na suđenju njegovim egzekutorima potvrđuje, ubila 12. marta 2003. godine: „Svaka država ima svoju mafiju. Samo u Srbiji mafija ima svoju državu“.

Prema podacima Federalnog istražnog biroa (FBI), u Sjedinjenim Američkim Državama grupe organizovanog kriminala obuhvataju 25.000 ljudi. U SAD živi 260 miliona ljudi. U Srbiji, zemlji sa sedam miliona stanovnika, evidentirano je 600 članova kriminalnih udruženja. Odnos broja kriminalaca i građana u SAD i Srbiji gotovo je isti. Međutim, SAD i Miloševićevu Srbiju razlikuje odnos broja građana i policajaca. Srbija je u Miloševićevo vreme bila zemlja sa najvećim brojem policajaca po glavi stanovnika u svetu. Građani Srbije izdržavali su iz poreza 180.000 policajaca, a u Srbiji je godišnje bilo u proseku 300 ubistava.

U Italiji, prema podacima dostupnim na internetu, 20 odsto biznisa kontroliše mafija. Kako su u Srbiji preduzeća u društvenom, državnom, mešovitom i privatnom vlasništvu, teško je doći do komparativnog podatka, ali se zna da su neki od optuženih za ordinarne zločine, istovremeno na listi njenih najbogatijih stanovnika.

Na primer, vođa jednog od dva najveća kriminalna klana, Ljubiša Buha Čume, takođe je i vlasnik „Defence road-a“, najvećeg preduzeća za asfaltiranje puteva u Srbiji, koje svoje usluge izvozi i u inostranstvo. Vrednost mašina za asfaltiranje, koje su zakupljene ili su vlasništvo Ljubiše Buhe, procenjena je na petnaest miliona evra.

Mafija je u Srbiji postala društvena kategorija uporedo s početkom ratova na prostoru bivše Jugoslavije, 1991. godine. Sankcije koje su Ujedinjene Nacije uvele Srbiji i Crnoj Gori 1992. pogodovala su širenju mafijaških poslova u čitavoj privredi. „Sanitarni kordon“ kojim je međunarodna zajednica ogradila Srbiju i Crnu Goru, bio je jedan od elemenata koji je Miloševiću, njegovoj porodici i saradnicima omogućio da nekažnjeno upropašćuju građane i da ih, usred Evrope, učine indijskim parijama. Politika koju je svet vodio često je zapravo jačala Miloševića, a umesto političkog establišmenta stradali su obični građani.

Nemačka obaveštajna služba (BND) tvrdila je 2000. godine da se Miloševićeva privatna finansijska imperija prostire do Rusije, Švajcarske, Kine, Kipra, Grčke, Libana i Južne Afrike. BND je istovremeno obelodanila da je na računima švajcarskih banaka zamrznuto najmanje 60 miliona evra koji pripadaju Miloševiću i njegovom klanu.

Magazin „Fakt“ iz Ciriha izvestio je da su carinske vlasti Švajcarske 2001. godine počele da proveravaju glasine prema kojima je u periodu od 21. septembra do 2. novembra 2000. Milošević u Švajcarsku ilegalno uputio 173 kilograma zlata. Vrednost ovih pet pošiljki zlata bila je 1.800.000 švajcarskih franka.

Komisija za ispitivanje zloupotreba u privredi i finansijskom poslovanju prve postmiloševićeve vlade Srbije dovršila je u aprilu 2001. istragu kojom je utvrđeno da je iz banaka nestalo oko 4,3 milijarde evra ušteđevine građana Srbije, i to na osnovu „dogovora sa političkim rukovodstvom zemlje, uključujući bivšeg predsednika Savezne Republike Jugoslavije, Miloševića“. Oko 30 miliona evra „nestalo“ je samo kao razlika između sredstava koja su 1990. uplaćena, a do 2000. godine vraćena građanima i preduzećima na ime Zajma za privredni preporod Srbije.

Dodaje se i da je po nalogu tadašnje vlade, u Kinu ilegalno izneto 5,5 miliona dolara, da je po nalogu bivšeg direktora Savezne uprave carina, Mihalja Kertesa, iz SRJ ilegalno izneto još 22 miliona dolara i deponovano na račune nekolicine kompanija osnovanih na Kipru; da su bankovne račune u Švajcarskoj, iako po propisima SRJ to nije bilo dozvoljeno, otvorili Miloševićeva suptuga i ćerka, predsednik njegove vlade i dvojica ministara, a da je na kiparski račun Miloševićevog brata i sinovca deponovano 3,5 miliona dolara.¹

Za vreme Miloševićeve vladavine Srbija je iskusila jednu od najvećih stopa inflacije u svetu. Iako zvanični podaci nikada nisu saopšteni, grupa nezavisnih ekonomista je izračunala da je od februara 1994. do septembra 2000. godine vrednost nemačke marke na ilegalnom tržištu porasla za 2.800 odsto. Proseč

na plata bila je 21 DEM, u poređenju sa 752 DEM koliko je iznosila 1991. godine. Stopa nezaposlenosti je sa 16 odsto povećana na 27 odsto, a broj ubistava je 1997. bio dva i po puta veći nego 1989. godine. Prema indeksu korupcije, od 99 zemalja sveta obuhvaćenih istraživanjem, samo je u Tanzaniji, Hondurasu, Uzbekistanu, Azerbejdžanu, Indoneziji, Nigeriji i Kamerunu stepen korupcije bio veći nego u SRJ.²

Iz zvaničnih podataka ipak mogu da se naslute prave razmere inflacije u Srbiji: u januaru 1994. mesečna stopa rasta cena na malo bila je 313.563.558 odsto, a dnevna 62,02 odsto. Cene na malo rasle su na sat po stopi od 2,03 odsto.³ Za 600 grama hleba trebalo je u decembru 1993. platiti četiri milijarde dinara, a za litar mleka 9,5 milijardi dinara.⁴

Vladar i njegova svita

U takvim privrednim okolnostima i svojevrsnoj psihološkoj prepariranosti građana Srbije, nastaje fenomen „mafije“.

Novinski komentatori – jer ozbiljnih istraživanja fenomena „mafije u Srbiji“ nema – kao pouzdan datum njenog nastanka pominju 4. maj 1991. Simbolično: upravo je na dan jedanaeste godišnjice Titove smrti, Milošević, kao svoju ličnu pretorijansku gardu osnovao „Jedinicu za specijalne operacije“ (JSO) pri Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije (MUP). Za osnivanje ove jedinice, kolokvijalno nazvane „crvene beretke“, nije bilo osnova ni u jednom zakonu Srbije. Ona je bila isključivo pod Miloševićevom kontrolom.

Prvo političko ubistvo pripisano pripadnicima JSO bilo je ubistvo Branislava Matića Belog koji je avgusta 1991. izrešetan pred svojom kućom u Beogradu. Bio je finansijer i visoki funkcioner jedne od tada najjačih stranaka opozicionih Miloševićevom režimu – Srpskog pokreta obnove (SPO), ali i jedan od komandanata SPO-ove paravojne formacije.

Za ratove van Srbije Milošević je od 1991. u Srbiji regrutovao saradnike policije, Državne bezbednosti, razne dobrovoljce i ljude koji su očekivali da će se u ratu obogatiti.

Osim u Srbiji, regrutovani su i u državama nastalim po raspadu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), a u kojima je živelo dosta Srba. To su Hrvatska i Bosna i Hercegovina (BiH). Milošević im je dozvolio da na ratištima nekažnjeno pljačkaju, a u Srbiji im je priuštio povlastice za šverc

² „Bela knjiga Miloševićeve vladavine“, „Glas javnosti“, 16-17. septembar 2000.

³ Prema podacima Saveznog zavoda za statistiku i podacima sa ilegalnog tržišta deviza

⁴ „Politika“, 22. decembar 1993.

goriva, cigareta, strateških proizvoda, a bili su privilegovani i u trgovini devizama.

Uz to, kada je reč o vojnim pitanjima, Milošević je kao najbliže saradnike angažovao i kriminalce za kojima su postojale poternice Interpola. Najmarkantniji je Željko Ražnatović Arkan, još u vreme ratova najbogatiji čovek u Srbij, koga je posle ratova ubila mafija, odnosno grupa bivših policajaca i kriminalaca. Arkan je imao svoju paravojsku – “Srpsku dobrovoljačku gardu” koja je ratovala u Hrvatskoj, BiH i na Kosovu, ali je i osnivač političke stranke koja je u decembru 1992. ušla u Parlament Srbije. Za poslanika je izabran u vreme kada su ratnici pod njegovom komandom već počinili ratne zločine zbog kojih se i sâm 1997. našao na optužnici Međunarodnog krivičnog suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (ICTY).

I lideri drugih političkih stranaka – i opozicionih i režimskih – osnivali su paravojske kojima su se pridruživali ljudi kriminogene prošlosti, s obzirom da su učesnici u Miloševićevim osvajačkim ratovima na području bivše SFRJ bili amnestirani pred njegovim pravosuđem.

Suosnivač “crvenih beretki” bio je i Mihalj Kertes, do tada socijalni radnik kog je Milošević za uzvrat nagradio funkcijom direktora carine. Kertes je „crvene beretke“ finansirao novcem svih građana Srbije, ali i stranih državljana kojima su carinici na granici oduzimali devize pod izgovorom da nije dozvoljeno uneti više od tadašnjih 500 DEM. Zaplenjene devize vraćene su tek posle Miloševićevog pada oktobra 2000. godine, i to samo onima koji su tražili svoj novac i imali potvrdu da im je oduzet.

Od kriminalca do zločinca

Simbiozi policije, službe bezbednosti i organizovanih kriminalaca Srbije povremeno se pridružuje i vojska SRJ, kasnije vojska Srbije i Crne Gore.

Prvi post-Miloševićev ministar policije, Dušan Mihajlović, izjavio je da su u vreme policijske racije organizovane nakon ubistva Zorana Đinđića uhapšene 23 osobe osumnjičene za zločine u Miloševićevim ratovima od 1991. do 1999. godine.

Početkom 2002, MUP je objavio „belu knjigu“ pod naslovom „Kriminalne grupe i pojedinci koji se bave organizovanim kriminalom“. U njoj je evidentirano 50 grupa sa 230 članova i 59 pojedinaca koji se bave svim vrstama kriminala. Utvrđeno je da se ubistvima i otmicama bavi 15 grupa sa 110 pripadnika i 20 pojedinaca, da se drogom bavi 20 grupa sa stotinak članova i 17 samostalnih delatnika, da se trgovinom ljudima bave dve grupe, i da je u privrednom kriminalu angažovano osam grupa.

Najviše je kriminalnih grupa u glavnom gradu Srbije – Beogradu. Ima ih 13, a najjači su „surčinski“ i „zemunski“ klan, nazvani tako po predgrađima Beograda u kojima su se članovi klana organizovali. U Šapcu je bilo deset, u Požarevcu, rodnom mestu bračnog para Milošević devet grupa, a u ostalim gradovima u proseku su delovala po tri kriminalna udruženja.

Ministar Mihajlović, čije je ministarstvo objavilo „belu knjigu“, nagovestio je odmah po Đinđićevom ubistvu da u Srbiji deluje više od 600 članova kriminalnih grupa, a „zemunski klan“ je, kako kaže Mihajlović „ubijao pod zaštitom Državne bezbednosti da bi kasnije bio zaštićen pred policijom“.

U martu 2002. Đinđić je tvrdio da je u 50 gradova u Srbiji poznato ko je glavni mafijaš i da se mafija organizovala poput komunističke internacionale.

U „beloj knjizi“ MUP-a je navedeno da kriminalci u posao ulaze tako što kradu automobile, za koje potom od vlasnika traže otkup. Sledeći korak je bio angažman u prodaji narkotika i povlašćenoj trgovini naftom i cigaretama. Od nekoliko stotina evra otkupa za vraćeni automobil, stiglo se do milionskih svota u trgovini deficitarnim artiklima kao što su benzin i cigarete na unutrašnjem, ali i u trgovini drogom na međunarodnom tržištu.

U februaru 2001. policija je u sefu jedne banke pronašla 660 kilograma heroina koji je tu pohranila Miloševićeva Državna bezbednost.

Resor državne bezbednosti je tek 2001. izuzet iz MUP-a i stavljen pod direktnu kontrolu vlade.

Mile Luković, jedan od vođa „zemunskog“ klana, svakog meseca je lokalnoj policiji plaćao oko 2.300 evra kako bi mu bilo omogućeno da nesmetano trguje heroinom, a ovaj klan je 1995. zaradio 50.000 evra na automobilima kradenim u inostranstvu ili na ratištima izvan Srbije uz pomoć policije ili prećutnu saglasnost komandanata. Ti kradljivci su posedovali službene legitimacije JSO ili Državne bezbednosti.

Nije se trgovalo samo automobilima. Hrvatska naftna kompanija INA je tokom rata u Bosni neprijateljskoj, srpskoj strani, prodavala gorivo za tenkove koje je srpska strana plaćala oružjem i municijom. INA je bila državna kompanija.

Takođe je zanimljiv slučaj haškog optuženika Ante Gotovine čijim hapšenjem EU uslovljava ulazak Hrvatske u Uniju. Gotovina i Milorad Ulemek Legija svojedobno su zajedno vojevali u Legiji stranaca. Ulemek, prvooptuženi za ubistvo premijera Đinđića, skrivao se 14 meseci, a Gotovina se krije i duže. I u Srbiji i u Hrvatskoj su novinari i analitičari tvrdili da se zajedno kriju u istočnom delu BiH, gde prevladava hrvatsko stanovništvo. Ulemek je posedovao pasoš Republike Hrvatske, i na teritoriji danas samostalne države Makedonije, a nekadašnje republike SFRJ, obučavao je pripadnike specijalne državne jedinice „Lavovi“.

U „beloj knjizi“ se napominje da su se mafijaši bavili i otmicama. „Oteti su puštani na slobodu uz otkup od po nekoliko miliona evra“. Za oslobađanje vlasnika velikog trgovinskog lanca u Srbiji samo je jedan čovek, Ulemek, uzeo 1.800.000 evra. Ulemek je bio komandant JSO i „šef zemunskog klana“, kako se izrazio Vladimir Popović, bliski saradnik ubijenog premijera i svedok na suđenju njegovim ubicama.⁵

Ulemek je, osim za ubistvo premijera Đinđića, optužen i za ubistvo bivšeg predsednika Srbije Ivana Stambolića 2000. godine, atentat na Vuka Draškovića, predsednika opozicionog SPO, takođe 2000. godine, ubistvo četvorice Draškovićevih saradnika 1999. i više ubistava i otmica koje je organizovao „zemunski“ klan.

Od 144 krivične prijave protiv članova „surčinskog“ i „zemunskog“ klana za najteža krivična dela, do sada je samo njih petoro osuđeno na lakše kazne zatvora.

Tokom policijske akcije „Sablja“, koja je organizovana nakon ubistva premijera Đinđića i trajala mesec dana, u Srbiji je privedeno 12.000 ljudi, a trećina je optužena za dela organizovanog kriminala.

Najpoznatiji uhapšeni u vreme „Sablje“ bili su Franko Simatović, tvorac i prvi komandant JSO, te Jovica Stanišić, punih osam godina načelnik Državne bezbednosti, za koju se govorilo da je u Srbiji osnovala „sindikatsku smrt“. Obojica su u trenutku hapšenja bila na haškoj optužnici za ratne zločine u Hrvatskoj i BiH, ali su uhapšeni samo kao pripadnici kriminalne grupe.

O saradnji kriminalaca i pravosuđa u Srbiji najrečitije govori primer zamenika republičkog javnog tužioca Milana Sarajlića. Uhapšen u vreme „Sablje“ jer je bio na platnom spisku i „zemunskog“ i „surčinskog“ klana, Sarajlić je priznao da je od klanova primio 150.000 od obećanih milion evra ukoliko otkrije adresu svedoka-saradnika.

Kontinuitet zločina i zločinaca

„Zemunski“ klan je, sa oko 200 članova, bio najveća kriminalna grupa na području bivše SFRJ koja je u to vreme imala 22 miliona stanovnika. Njegovi su članovi osumnjičeni za planiranje tri atentata na premijera Đinđića, a kasnije i za njegovo ubistvo; otmicu i ubistvo Ivana Stambolića; atentat na Draškovića. Na Draškovića su članovi klana pucali uz logističku pomoć savezne vojske i srpske policije, a na teritoriji Crne Gore. „Zemunski“ klan se dalje sumnjiči za više od 50 ubistava samo u Beogradu, nekoliko desetina otmica,

trgovinu narkoticima u bivšoj SFRJ i Evropi, kao i za povezanost s narko kartelom Kolumbije.

Trenutno su u toku suđenja za sva ova nedela. Ali su u zatvoru samo 23 optuženika, dok je 11 i dalje u bekstvu.

Na svim ovim suđenjima se neizostavno pominje Rade Marković, najpouzdaniji Miloševićev čovek, koji je do januara 2001. bio dugogodišnji načelnik Državne bezbednosti. Sadašnji premijer Srbije, Vojislav Koštunica koji je oktobra 2000. nasledio Miloševića na mestu predsednika SRJ, protivio se smeni Markovića iako je to tražilo njegovih 17 koalicionih partnera. Tek posle tri meseca Koštunica je popustio i dozvolio smenu i hapšenje Markovića. U međuvremenu je uništena dokumentacija Državne bezbednosti.

Tri meseca nakon smene, protiv Markovića su podignute dve optužnice: po prvoj, za odavanje državne tajne, osuđen je na godinu dana zatvora, a po tužbi za umešanost u ubistvo četvorice Draškovićevih saradnika kažnjen je sa sedam godina zatvora. Marković je aprila 2003. priznao da je Milošević naručio ubistvo i Stambolića i Draškovića, a da je Ulemek, bivši šef JSO i prvooptuženi za ubistvo premijera, organizovao oba zločina. Takođe je priznao i da je Milošević od njega tražio da „likvidira opoziciju, da ih sve digne u vazduh eksplozivom kada su zajedno na nekom mitingu“.

Bivši načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije (VJ) Nebojša Pavković, kome se u Hagu sudi za ratne zločine, napisao je, aprila 2003. godine, da je „od Miloševića dobio naređenje“ da pomogne organizovanje atentata na Draškovića, ali i da je upozorio Miloševića da „pojedini kriminalci u Beogradu nose službene legitimacije Državne bezbednosti“.⁶

Tokom policijske akcije „Sablja“ 2003. pronađeni su odgovorni za 16 ubistava i osam otmica u kojima su otkupnine iznosile nekoliko desetina miliona evra; raskrinkano je 200 slučajeva trgovine drogom i hiljade drugih krivičnih dela, a 73 odsto anketiranih građana podržalo je ovu akciju.

Srbija ipak još nije uspela da otkrije ko je, februara 2000, u jednom beogradskom restoranu, ubio saveznog ministra vojske, Pavla Bulatovića. Sumnja lo se da je bio umešan u državni šverc oružja. Nije razjašnjeno ni ubistvo Radovana Stojičića Badže, zamenika ministra policije Srbije, koji je aprila 1997. takođe ubijen u jednom beogradskom restoranu, baš kao ni nestanak sudije Nebojše Simeunovića, istražnog sudije zaduženog za oba slučaja, ili ubistvo novinar Slavka Ćuruvije koji je aprila 1999. ubijen praktično na pragu svoje kuće u Beogradu.⁷ Telo sudije Simeunovića, sa mnogo tragova nasilja, nađeno je u Dunavu, mesec dana po nestanku, decembra 2000.

⁶ „Danas“, 29. mart 2005.

⁷ Aktuelni srpski ministar policije, Dragan Jočić, priznao je ovog proleća da je „vlast bila umešana u ubistvo novinara Ćuruvije“.

Nije razjašnjeno ni ubistvo Žike Petrovića, direktora nacionalne avio-kompanije JAT, koji je 2000. godine ubijen u samom centru Beograda, pred kućom u kojoj je stanovao. Petrović je rođen u istom gradu u kom i bračni par Milošević, a njegovo se ubistvo dovodilo u vezu sa činjenicom da se u vreme sankcija avionima JAT-a štošta tajno iznosilo iz Srbije.

Petorica optuženih za ubistvo Boška Buhe, pomoćnika načelnika Resora javne bezbednosti MUP-a Srbije oslobođeni su ove godine zbog nedostatka dokaza. Buha je uoči smrti upozoravao javnost da u Beogradu postoji pet velikih kriminalnih grupa.

Za mafiju je dovoljno troje

Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala stupio je na snagu 1. marta 2003. godine, samo 12 dana pre ubistva premijera Đinđića čija ga je vlada i predložila. U Zakonu se „organizovanim kriminalom“ smatra udruživanje najmanje tri osobe, a protiv ustavnog uređenja i bezbednosti države, radi delikta protiv čovečnosti i međunarodnog prava, falsifikovanja i pranja novca, proizvodnje i trgovine drogom, nedozvoljene trgovine oružjem i municijom, trgovine ljudima, krađe, davanja i primanja mita, iznude („reketa“) i otmice.

Pojam „organizovani kriminal“ obuhvata i druge delikte za koje su u Kri- vičnom zakonu predviđene kazne od najmanje četiri godine zatvora.

Da bi se omogućila primena Zakona, uvedeni su instituti „specijalnog tu- žilaštva“ i „specijalnog tužioca“ kog na period od dve godine postavlja repu- bličko tužilaštvo, a ne parlament. U MUP-u je istovremeno osnovana služba za borbu protiv organizovanog kriminala. Njenog šefa postavlja i razrešava MUP. Optuženima za organizovani kriminal sudi se u Specijalnom sudu, a do pre- sude borave u posebnoj pritvorskoj jedinici. Radni staž sudija koje sude optu- ženima za organizovani kriminal za trećinu je kraći nego ostalim sudijama, a krajem aprila 2005. predloženo je da njihova plata može da bude i dvostru- ko veća od plate sudija u redovnim sudovima.

Za dve godine postojanja, Specijalni sud je doneo osam presuda, od ko- jih je polovina izrečena za proizvodnju droge, a ostale za trgovinu ljudima, iz- nude i ubistva. Specijalni sud trenutno sudi u 11 predmeta, uglavnom za po- litička ubistva, terorizam i otmice, a pred njim su još 34 predmeta.

Umesto instituta „zaštićenog svedoka“, koji postoji u anglosaksonskom pra- vu, u Srbiji je uveden pojam „svedoka-saradnika“. Od „zaštićenog svedoka“ se odustalo jer bi samo promena identiteta i boravišta jednog takvog svedoka ko- štala oko 100.000 dolara – što je za budžet Srbije previše.

Srpski „svedok-saradnik“, to jest „privilegovani svedok“ ili „svedok-pokajnik“, jeste čovek koji je izvršio krivično delo. „Svedok-saradnik“ ne može postati samo onaj ko je organizovao kriminalnu grupu. „Svedok-saradnik“ uglavnom svedoči bez prisustva javnosti, a zbog spremnosti za svedočenje i saradnju, kazna mu se ublažava ili oprašta. U Srbiji je najpoznatiji „svedok-saradnik“ Ljubiša Buha Čume, jedan od šefova „surčinskog klana“.

Iz džepa u budžet

U vreme akcije „Sablja“, procentualno je najmanje ljudi optuženo za trgovinu ljudima. Prvenstveni cilj akcije bila je potraga za premijerovim ubicama, njihovim nalogodavcima, inspiratorima i pomagačima.

Za trgovinu ljudima je inače u Srbiji zakonom predviđena zatvorska kazna u trajanju od šest meseci do deset godina. Tokom desetogodišnje Miloševićeve vladavine, Srbija je postala jedna od glavnih zemalja tranzita, ali i krajnja destinacija žrtava trgovine ljudima. Računa se da je u to vreme iz Srbije otišlo, ili kao „belo roblje“ u nju prispelo najmanje 10.000, a najviše 100.000 žena i dece. Beogradski dnevni list „Blic“ mesecima je u to vreme objavljivao oglas: „Tromesečno zaposlenje u inostranstvu za atraktivne žene i devojke od 18 do 30 godina“. U Beogradu su 1991. bile registrovane 32 agencije za poslovnu pratnju, dok se o broju nelegalnih samo nagađalo. U najmanje tri beogradska predgrađa vlasnici bordela su držali u proseku 15 žena i bili povezani sa vlasnicima javnih kuća u regionu.

Osim domaćih, žene kojima se trgovalo dolazile su u Srbiju iz Moldavije, Ukrajine, Rumunije, Bugarske, Rusije, Belorusije i Albanije. U Srbiji je tarifa za noć sa prostitutkom bila od 10 do 250 evra.

Iz Srbije su „prodavačice ljubavi“ gazde liferovale uglavnom u Italiju, na Kipar, u Holandiju, Makedoniju i BiH. U Italiju su najčešće slali Romkinje. U „Blic-u“ je septembra 1999. objavljeno da je za samo nekoliko sedmica oko 7.000 Romkinja iz Srbije otputovalo u Italiju radi prosjačenja ili prostitucije. Posle smene Miloševića 2000. godine, za trgovinu ljudima su optužena 22 građana Srbije, a Beograd je potpisao međunarodnu konvenciju protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. UNICEF je zaključno sa aprilom 2004. godine konstatovao da se u Srbiji smanjuje trgovina ljudima. Međutim, dolazak međunarodnih snaga na Kosovo nov je podsticaj prostituciji, naročito u okolini vojnih baza.⁸

Prema statističkim podacima za 2004. godinu, u Srbiji je registrovano 68 žrtava trgovine ljudima, od čega su 38 maloletnici. Prvi put su među žrtvama bila i dva dečaka.⁹

⁸ „Trafficking in human beings in the Balkans“, Belgrade 2002.

⁹ „Blic“, 29. april 2005.

Unosan posao u vreme Miloševića bila je i ilegalna trgovina cigaretama, a beogradski novinar Miloš Vasić ovako je proletos ilustrovao profitabilnost te trgovine: u vreme sankcija, duvanska mafija je samo u Beogradu, od jednog šlepera cigareta dnevno zarađivala 200.000 evra. Kada su 1992. godine uvedene sankcije UN, u Srbiji je popušeno 21,600 milijarda cigareta, od kojih je legalno prodato 13,3 milijarde. Godine 1996. popušeno je 20,6 milijardi cigareta, od čega su legalno prodate 3,3 milijarde. Kada je 2004. godine sprečena ilegalna prodaja, legalno je prodato 13 milijardi cigareta.¹⁰

U aprilu je Evropska komisija (EK) zaključila da je „SCG tek počela da se bavi problemom organizovanog kriminala“.¹¹

U zaključku EK se ne pominje činjenica da dvojica ministara iz stranke premijera Srbije – ministar policije i ministar pravde – ni sami nemaju čistu biografiju. Ministar prvog od dva ministarstva sile – ministar policije Jočić – u mladosti je optužen za krađu iz kioska, a Zoran Stojković je kao sudija zabranio knjigu jednog disidenta.

Čedomir Jovanović, jedan od potpredsednika Đinđićeve vlade, kao svedok na suđenju za ubistvo premijera je optužio ministra Stojkovića za „pripadnost zločinačkom udruženju“, a i njega i ministra Jočića da su se, „bez ikakvog osnova, sastali sa prvooptuženim za ubistvo premijera, Ulemekom, u noći njegovog hapšenja“.¹²

Ministar pravde Stojković izjasnio se zimus i za ukidanje Specijalnog suda, jedinog koji je specijalizovan za mafijaše.

Vlada koja je posle izbora u decembru 2003. nasledila Đinđićevu, to jest vladu Demokratske opozicije Srbije (DOS), funkcioniše uz podršku Miloševićeve Socijalističke partije Srbije (SPS). Upravo se tom saradnjom, kao i revanšizmom prema Đinđićevim ljudima, mogu objasniti kadrovske čistke u srpskoj policiji. Ministar policije je za osam meseci nakon preuzimanja resora smenio 18 od 27 načelnika u Ministarstvu. Svi smenjeni bili su veoma angažovani tokom policijske akcije „Sablja“.

Na mesto načelnika Bezbednosno informativne agencije (BIA), formirane umesto Državne bezbednosti, doveden je čovek donedavno blizak Miloševiću – voj i stranci njegove supruge, a u vreme akcije „Sablja“ uhapšen zbog sumnje da je saradivao sa „zemunskim klanom“ i ubicama premijera. U „Sablji“ je hapšen i njegov zamenik, zbog saučesništva u ubistvima koja su pripisana članovima JSO.¹³

¹⁰ Miloš Vasić, „Atentat na Zorana“, Beograd, 2005.

¹¹ „Danas“, 4. maj 2005.

¹² „Dnevnik“, 13. april 2005.

¹³ „Politika“, 11. april 2003.

Takođe, nijedan od ovih ministara ne radi ono što je za moralno osetljive građane Srbije njihov najvažniji zadatak – ne traže, ne hapse i ne sude oni ma koje ICTY optužuje za ratne zločine. U Srbiji se krije još sedmoro optuženih za ratne zločine u ratovima vođenim na teritoriji bivše SFRJ od 1991. do 1999. godine. Neki od optuženih, poput Ratka Mladića, kriju se već deset godina.

Prethodni ministar policije, Dušan Mihajlović, rekao je posle ubistva premijera da je policija razotkrila piramidu kriminalnog nasleđa Miloševićeve vladavine: „Piramida ima dva lica – ratne zločince i organizovane kriminalce“.

Mafija se legalizovala, ali i zadržala uporišta u Srbiji. Gangsteri otvaraju restorane, benzinske pumpe, trgovačke centre, sportske kladionice. Uporišta mafije su i nacionalističke i ultradesničarske stranke koje su birači krajem 2003. vratili na vlast. One i dalje podržavaju politiku Miloševićevih ratova, odgovara im međunarodna izolacija Srbije i protive se ulasku Srbije i Crne Gore u Evropsku Uniju.

Drugi oslonac mafije su one strukture u vojsci, policiji i Državnoj bezbednosti koje se protive saradnji sa Haškim tribunalom. A ta saradnja je, kako ne - prestano poručuju iz Brisela, jedan od neizbežnih uslova za uključenje SCG u EU.

Poslednje uporište mafije su ratni profiteri i monopolisti iz Srbije, koji bi ulaskom na tržište EU izgubili privilegije i bili prinuđeni da posluju u skladu s njenim civilizacijskim normama.

U Studiji izvodljivosti pridruživanja SCG EU, objavljenoj u aprilu, EK je iz ugla Strasbura to ovako definisala: „Pripremljen je sveobuhvatni Akcioni plan za suzbijanje organizovanog kriminala. Ovaj plan je prvi put predstavljen EU novembra 2003. godine. Operacija „Sablja“ rezultirala je slamanjem ključnih kanala organizovanog kriminala i rešavanjem važnijih slučajeva, uključujući politička ubistva. Još nije potpuno primenjen sveobuhvatan pristup borbi protiv organizovanog kriminala. Razlog je nedostatak sredstava, iako su naponi da se ovaj problem reši приметni u aktivnostima MUP-a, Odeljenja za organizovani kriminal i Ministarstva pravde“.¹⁴

¹⁴ „Danas“, 4. maj 2005.